

foreningens Medlemmer og dens Formand og sige Dem, at det Arbejde, som De nu med saa megen Energi og Dygtighed har taget op — støttet af Tidens særlige Forhold — det har D. K. lagt Grunden til for mange Aar tilbage. For os har Husholdningssagen altid — for 50 Aar siden saavel som nu — været et Led af Kvindesagen, et Led i Arbejdet for at hæve Hjemmernes Gerning til den Anseelse og Værdighed, som det fortjente, men som den til Trods for alle smukke Talemaader hidtil saa sørgelig maatte savne.

D. K. var den første, der pegede paa, hvorledes hele den industrielle Udvikling med dens Anvendelse af den billige kvindelige Arbejdskraft fremavlede uduelige Husmødre og elendige Tjenestepiger og søgte paa mange Maader at modarbejde disse uheldige Forhold.

Allerede i Firserne rejstes en kraftig Agitation for en *faglig huslig Uddannelse* med Krav om Oprettelse af *Fagskoler for Tjenestepiger*, og *Husgerningskoler* som umiddelbar Fortsættelse af Folkeskolen. Det var ledende Kvinder indenfor Kvindebevægelsen — Birgitte Berg Nielsen, Jutta Bojsen Møller, m. fl. — der oprettede og selv ledede de første Husholdningsskoler her i Landet. Det var Kvindesagens ledende Personligheder, der understregede Husgerningens samfundsøkonomiske Betydning — en Betydning, som først nu i den allerseneste Tid er ved at blive almindelig anerkendt. Allerede i 1893 udtalte Fru Berg Nielsen, at Staten burde anerkende Husøkonomien som en Stats- og Samfundsopgave.

Det var D. K., der rejste Skolekøkkensagen — den Sag, der nu er paa alles Læber, og det var en af Kvindesagens bedste Kvinder, Eline Hansen, der førte denne Sag ud i Livet her i Hovedstaden.

Det var D. K., der rejste Kravet om obligatorisk Haandgerningsundervisning i Folkeskolen, og herte dette Arbejde har vi forfulgt lige op til de allersidste Dage ved en Henvendelse til den store Skolekommission.

Vore praktiske Kursus med Statsunderstøttelse vidner ogsaa om, at denne Side af Kvindesagen ligger os paa Hjerte. Men vi har tillige arbejdet for de *selverhvervende Kvinders Interesser*; thi vi saa, at som hele Samfundsudviklingen nu engang var — beklagelig eller ikke — saa fandtes der 100,000 af Kvinder, der var tvungne til at leve deres Liv og tjene deres Brød udenfor Hjemmene, og disse Kvinder trængte til Støtte. Der har aldrig indenfor Kvindebevægelsen været noget som helst *Schisma* mellem Hjemmernes Kvinder — Husmødrene og Mødrene og de selverhvervende. Vi har altid staaet sammen, støttet hinanden og hjulpet hinanden fremad — og blandt vore Medlemmer Landet over har Husmødrene altid været i Flertal.

Det er undskyldeligt, at alle de mange Mennesker, der aldrig har interesseret sig for Kvindesagen, er uvidende om dette, men de, der angriber os paa dette Grundlag, har en Forpligtelse til først at sætte sig ind i Sagen — en Henstilling, som jeg ganske særligt vil rette til Husmoderforeningen og dens Ledere. Naar man nu i Anledning af Ligelønsprincipets Gennemførelse *udefra* har villet bringe Splittelse i vore Rækker ved at sætte Husmødrene og Mødrene

i et Modsetningsforhold til os, saa vil dette ikke lykkes, thi der er intet Angrebepunkt imod os i denne Sag, hvilket jeg i det følgende skal søge at klarlægge for Forsamlingen.

Den Diskussion, der paa Husmoderforeningens Møde fulgte efter Borgmesterens Foredrag, blev — paa Grund af Talernes Mængde og den altfor begrænsede Tid, som Borgmesteren kunde stille til Disposition for Forsamlingen — saa forceret og afsnubbet, at D. K.s Københavnskreds straks efter Husmoderf.s Møde besluttede at indkalde til dette nye Møde, for om muligt at føre Diskussionen *videre* og ind i det Spor, vi fra vor Side mener den bør føres ind paa, *nemlig i en Diskussion om*, hvorvidt man ad den Vej, som nogle mener, *gennem Lønninger* kan støtte Familieforsørgerne og Hjemmene eller om andre Veje er bedre, mere farbare. Dansk Kvindesamfund som Organisation har endnu ikke taget endelig Standpunkt til, hvilken Vej, der bør følges, og derfor har der heller ikke fra vor Side været rejst nogen som helst Protest mod at give Familieforsørgerne højere Løn end Ikke-Familieforsørgerne, thi dette strider ikke mod vor Opfattelse af Ligelønsprincippet. Dette beder jeg bemærket. Det, vi har protesteret imod, er at lønne efter Køn, at lønne Mænd efter andre Principper end Kvinder. Man kan saaledes ikke med nogensomhelst Berettigelse rejse Modstand mod os fra Familieforsørgerens Skanse, thi denne har vi ikke angrebet. Mandkønnets Skanse har vi angrebet, naar den forsvarede den ulige Løn for de to Køn.

Dersom Lønningskommissionen, dersom Repræsentanterne for de faglige Organisationer indenfor Stat og Kommune, dersom Regeringen og de politiske Partier paa Rigsdagen havde foreslaet og vedtaget at give højere Løn til Familieforsørgerne end til Ikke-Familieforsørgerne — da vilde man ikke fra Kvindesagens Side have mødt nogen Protest. Men ingen af Parterne gjorde det — og naar Kravet heller ikke rejstes fra D. K. ved denne Lejlighed, saa var det, fordi vi indsaa, at Kravet om Støtte til Familieforsørgerne og Hjemmene, *hvis et sadant Krav overhovedet skulde stilles*, rakte og burde række langt videre end til de stats- og kommuneansatte Funktionærers Kredse.

Under vort Arbejde for Ligelønsprincipets Gennemførelse, et Arbejde, der hverken er fra i Dag eller i Gaar, men som var paabegyndt længe inden man tænkte paa at nedsætte nogen Lønningskommission og længe inden det almindelige Raab om flere Penge var saa øredøvende som nu — vort Krav var ikke et Raab om flere Penge — under vort Arbejde for at faa Ligelønsprincippet anerkendt har selvfølgelig Hensynet til Familieforsørgerne været indbefattet i vore Organisationer, og parallelt med vort Arbejde for Ligelønnen gik da ogsaa Arbejdet for at støtte Hjemmene. Fra vor Side rejstes — for flere Aar tilbage — Kravet om større Fradrag i den skattepligtige Indtægt for hvert Barn, og Kravet om Skat paa ugifte Personer; det kan ikke bebrejdes os, at det ene Spørgsmaal blev aktuelt og løst før det andet.

Hr. Kaper udtalte paa Husmoderforeningens Møde, at han havde været villig til at vedtage en lige Grundløn med Tillæg for Familieforsørgerne, men